



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 179/06

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2006 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001 a po vylúčení veci na samostatné konanie postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: KRP-37/OEK-BB-2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2005 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľ“), t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Prezídia Policajného

zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001 a po vylúčení veci na samostatné konanie postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: KRP-37/OEK-BB-2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol 26. septembra 2003 obvinený pre pokračujúci trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) vtedy účinného zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon (ďalej len „starý TZ“) a pre pokračujúci trestný čin účasti na trestnom čine krádeže spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 10 ods. 1 písm. c) formou § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1, ods. 2 písm. a) a ods. 6 starého TZ. Trestné stíhanie vedie vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“), v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001 a po vylúčení veci na samostatné konanie postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: KRP-37/OEK-BB-2004 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Od 26. septembra 2003 je sťažovateľ vo väzbe na základe uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. Tp 82/2003 z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) vtedy účinného zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok (ďalej len „starý TP“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta, že orgány činné v trestnom konaní, najmä vyšetrovateľ sa dopúšťajú zbytočných prietáhov, ktoré vidí v tom, že posledný vyšetrovací úkon vo veci bol vykonaný 10. marca 2005, avšak predchádzajúci vyšetrovací úkon bol vykonaný 5. novembra 2004 a pred týmto úkonom bol iný vyšetrovací úkon vykonaný 16. júna 2004. Momentálne nie sú vyšetrovateľom stanovené žiadne ďalšie termíny uskutočnenia vyšetrovacích úkonov. Sťažovateľ uvádza, že práve v dôsledku tohto laxného prístupu vyšetrovateľa mu bola niekoľkokrát predĺžovaná vyšetrovacía väzba. Podľa ustálenej praxe štrasburských orgánov ochrany práva by sa síce rýchlosť súdneho konania nikdy nemala uprednostňovať pred spravodlivým rozhodnutím veci, avšak pomalé súdne konanie spravodlivosť ohrozuje. Štrasburské orgány pritom uplatňujú zásadu, že lehoty v trestných konaniach sa posudzujú prísnejšie ako v občianskoprávných. V rámci trestnoprávných konaní sa pritom prísnejšie posudzuje osobitná rýchlosť v konaní vedenom proti

obvinenému, ktorý je vo výkone väzby. Rovnako štrasburské orgány ochrany práva prihliadajú aj na zložitost' veci samej. Vo všeobecnosti sa konštatuje, že aj keď je vec zložitá z hľadiska právnej alebo skutkovej stránky, samo osebe tento fakt nemôže ospravedlniť celkovú dĺžku konania. V rozpore s týmto konštatovaním orgány činné v trestnom konaní v odôvodnení každého rozhodnutia, ktorým rozhodli o predĺžení trvania väzby alebo zamietli sťažnosť, resp. žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, argumentujú tým, že je potrebné ešte vykonať rozsiahle dokazovanie. Sťažovateľ oponuje tomuto tvrdeniu tým, že ide o dokazovanie, do procesu ktorého sťažovateľ nemá možnosť zasiahnuť v prípade jeho prepustenia na slobodu, alebo ide o vykonávanie dôkazov, ktoré sa týkajú skutkov, pre ktoré sťažovateľ nie je obvinený. Argumentácia orgánov činných v trestnom konaní sa priam plne identicky opakuje vo všetkých návrhoch alebo rozhodnutiach, čo u sťažovateľa vyvoláva presvedčenie o tom, že orgány činné v trestnom konaní konajú rutínérsky bez náležitého preskúmania spisového materiálu, pričom sa precízne nezaoberajú existenciou dôvodov väzby. Podľa sťažovateľa ide o úplne jednoduché vyšetrovanie, ktoré príslušné orgány neboli schopné zabezpečiť.

Sťažovateľ zastáva názor, že trvanie jeho väzby bolo štyrikrát predlžované len preto, aby sa vykonali určité vyšetrovacie úkony, ktoré sa však do dnešného dňa nevykonali. Sťažovateľ je toho názoru, že neschopnosť príslušných orgánov promptne vykonať jednoduché vyšetrovacie úkony spôsobujúc pritom priet'ahy v konaní sa de facto stáva jeho väzobným dôvodom.

Sťažovateľ ďalej poukazuje aj na chybné uznesenie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) o predĺžení väzby z 18. marca 2005 sp. zn. Tp 208/05, v ktorom sa uvádza: „*v danom prípade šesťmesačná lehota trvania väzby u obvinených uplynie dňa 26. marca 2005 a je zrejmé, že vyšetrovanie z objektívnych dôvodov nie je reálne možné v tejto lehote vykonať (...)*“. Pritom z predložených dôkazov je evidentné, že v čase rozhodovania tohto súdu o väzbe lehota výkonu väzby plynula už jeden rok a šesť mesiacov, čo svedčí o tom, že daný súd nepreskúmal spisový materiál sťažovateľa s náležitou starostlivosťou. Sťažovateľ je toho názoru, že doba trvania väzby dlhšia ako jeden a pol roka je dostatočná na to, aby boli zadovážené všetky potrebné dôkazy. Svoje tvrdenie sťažovateľ opiera o uznesenie okresného súdu z 24. novembra 2004 sp. zn. Tp 1367/04, v ktorom sa uvádza: „*doba väzby od 26. septembra 2003 bola dobou*

dostatočnou na to, aby orgány činné v trestnom konaní zadovážili všetky dôkazy svedčiace pre a proti obvineným, skutočnosť, že tak doposiaľ nebolo urobené aj napriek rozsiahlej trestnej činnosti, nemôže sama osebe byť dôvodom, prečo by obvinení naďalej mali zostať vo výkone väzby, predmetnú vec je potrebné ukončiť urýchlene a lehota jedného mesiaca je dostatočnou pre rozhodnutie, tak vyšetrovateľa i prokurátora“. Sťažovateľ tvrdí, že do dňa podania ústavnej sťažnosti orgány činné v trestnom konaní tak neurobili a následne bola väzba sťažovateľa opätovne predĺžovaná z tých istých dôvodov, ktoré boli vytýkané okresným súdom.

Na základe uvedeného je sťažovateľ presvedčený, že časové odstupy medzi jednotlivými vyšetrovacími úkonmi predstavujú zbytočné prieťahy. Sťažovateľ ďalej poukazuje na porušenie jeho základného práva na zákonného sudcu (hoci túto námietku do sťažnostného návrhu, teda petitu sťažnosti „nepremietol“), keď o predĺžení jeho väzby rozhodoval 24. novembra 2004 senát okresného súdu, ktorého predsedom bol JUDr. S. D., a o následnom návrhu krajského prokurátora z 15. decembra 2004 rozhodoval JUDr. R. K. ako sudca, a nie ako člen senátu napriek tomu, že išlo o rozhodovanie o trvaní väzby nad šesť mesiacov, keď podľa zákona má rozhodovať senát.

Ďalej sťažovateľ uvádza, že proti uzneseniu okresného súdu o predĺžení väzby z 24. novembra 2004 podal sťažnosť, o ktorej následne rozhodoval Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením zo 16. decembra 2004. V tomto čase podal krajský prokurátor okresnému súdu ďalší návrh na predĺženie väzby, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 15. decembra 2004. Sťažovateľ vyslovuje názor, že okresný súd rozhodoval o návrhu na predĺženie väzby bez spisového materiálu, ktorý sa v tom čase pravdepodobne nachádzal na krajskom súde. Tvrdenie, že orgány činné v trestnom konaní majú vyhotovené kópie spisových materiálov, podľa sťažovateľa neobstojí, keďže podľa teórie práva je zrejmé, že tieto orgány sú povinné rozhodovať na základe originálnych vyhotovení spisov.

Sťažovateľ v dôsledku porušovania jeho základných práv sa nachádza v stave právnej neistoty, ktorý negatívne vplýva na jeho psychický stav, a uvedená situácia sťažuje vyporiadanie jeho majetkových pomerov, pretože jediným živiteľom rodiny je jeho manželka.

Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne vydal tento nález:

„v trestnom konaní u obvineného M. B., (...) t. č. vo výkone väzby, stíhaného Úradom justičnej a kriminálnej polície, Krajského riaditeľstva PZ v Banskej Bystrici, pre pokračujúci trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Tr. zák. a pre pokračujúci trestný čin účasti na trestnom čine krádeže spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 10 ods. 1 písm. c) formou § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 6 Tr. zák. ČVS: KÚV-94/OVEK-2001 (po vylúčení na samostatné konanie ČVS: KRP-37/OEK-BB-2004), bolo porušené právo obvineného na konanie bez zbytočných prieťahov, v primeranej lehote, zaručené článkom 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vyhláseného pod č. 209/1992 Zb.

Prikazuje sa Prezídiu Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, aby v trestnom stíhaní pokračoval bez zbytočných prieťahov.

Slovenská republika – Prezídium Policajného zboru, Úrad boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, je povinné zaplatiť M. B. trovy konania a trovy právneho zastúpenia do troch dní od doručenia nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Bratislava, v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. ČVS: KRP-37/OEK-BB-2004 dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

v konaní pred orgánmi činnými v trestnom konaní, sťažovateľ preukázal aj využitie účinného právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má sťažovateľ právo, t. j. že pred tým, ako sa obrátil na ústavný súd, požiadal o preskúmanie postupu vyšetrovateľa.

Podľa § 167 starého TP obvinený a poškodený majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania žiadať prokurátora, aby boli odstránené prietahy vo vyšetrovaní alebo závady v postupe vyšetrovateľa alebo policajného orgánu. Žiadosť nie je viazaná lehotou. Túto žiadosť, ktorú treba prokurátorovi ihneď predložiť, musí prokurátor bez meškania vybaviť. O výsledku preskúmania musí byť žiadateľ upovedomený.

Podľa § 210 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zák. č. 650/2005 Z. z. účinného od 1. januára 2006 (ďalej len „nový TP“) obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (mutatis mutandis I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní podať žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa, resp. postupu policajta je poskytnutie príležitosti týmto orgánom, aby samy odstránili protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, že sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa starého či nového TP, alebo že sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu podanie žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa, resp. postupu policajta podľa citovaných ustanovení starého, resp. nového TP sa zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so

základným právom na konanie bez zbytočných prieťahov (mutatis mutandis IV. ÚS 153/03).

Keďže z predmetnej ústavnej sťažnosti a ani zo súvisiaceho vyšetrovacieho spisu, ktorý si ústavný súd zapožičal, nevyplýva, že sťažovateľ - ktorý je kvalifikovane právne zastúpený – podal žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľa podľa § 167 starého TP, resp. žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 nového TP, a ani netvrdí, že ju nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu jeho sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (mutatis mutandis IV. ÚS 44/03, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu nie je dôvod predpokladať, že by využitie uvedených prostriedkov nápravy neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2006